

cordiam et veritatem, misericordiam circa infirmos, circa egentes, circa inimicos etiam nostros; veritatem non peccando, nec adjiciendo peccatum super peccatum. Quoniam qui multum sibi pollicetur de misericordia Dei, subrepat in animum ipsius ut faciat injustum Deum, et putet quia si permanserit peccator, et noluerit recedere ab iniquitatibus suis, veniet ille et ibi eum positurus est, ubi ponit servos suos qui ei obtemperant. Et justum hoc erit, ut ibi te ponat perseverantem in peccatis, ubi positurus est illos qui recesserunt a peccatis? Sic vis injustus esse, ut et Deum facias injustum? Quid vis ergo convertere Deum ad voluntatem tuam? Tu convertere ad voluntatem Dei. Quis est ergo qui hoc facit, nisi ex illis paucis, de quibus dicitur: « Qui perseveraverit usque in finem, hic » salvus erit¹. » Merito et hic « Misericordiam et veritatem » ejus quis requiret ei. » Quid est ei? Sufficeret, « Quis » requiret: » Quare, addidit, ei, nisi quia multi quærent misericordiam ejus et veritatem discere in libris ejus? et cum didicerint, sibi vivunt², non illi; sua quærunt, non quæ Jesu-Christi³; prædicant misericordiam et veritatem, et non faciunt misericordiam et veritatem? Sed prædicando illam, norunt illam: non enim prædicarent illam, nisi nossent illam. Sed qui Deum amat et Christum, in prædicando misericordiam et veritatem ipsius, ipse illam requiret ei, non sibi: id est, non ut ipse habeat ex hac prædicatione commoda temporalia, sed ut prosit membris ipsius, id est, fidelibus ejus, cum veritate ministrando quod novit; ut qui vivit non jam sibi vivat, sed ei qui pro omnibus mortuus est⁴. « Misericordiam et veritatem ejus quis requiret ei? »

X. « Sic psallam nomini tuo, Deus, in sæculum sæculi,

¹ Matth. xxiv, 13. — ² 2 Cor. v, 15. — ³ Philip. ii, 22. — ⁴ 2 Cor. v, 15.

» ut reddam vota mea de die in diem. » Si psallis nomini Dei, ne psallas ad tempus. Vis in sæculum sæculi psallere? vis in æternum psallere? Redde ei vota tua de die in diem. Quid est, redde ei vota tua de die in diem? De die isto in illum diem. Persevera reddere vota in isto die, donec venias ad illum diem, hoc est, « Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit¹. »

ENARRATIO

IN PSALMUM LXI.

Sermo ad plebem.

I. DELECTATIO divinatorum eloquiorum, et dulcedo intelligendi verbi Dei adjuvante ipso qui dat suavitatem, ut terra nostra det fructum suum², et nos ad loquendum, et vos ad audiendum exhortatur? Video vos sine fastidio audire, et gaudeo palato cordis vestri, a quo id quod salubre est non respuitur, sed cum aviditate percipitur, et utiliter continetur. Loquamur ergo vobis et hodie, quantum Dominus donat; de isto Psalmo quem modo cantavimus³. Titulus ejus est: « In finem, pro Idithun, Psalmus ipsi David⁴. » Jam vobis insinuaturn esse quid sit Idithun, recolo. Ex interpretatione enim hebrææ lingue ut ad nos pervenit, latine dicitur Idithun transiliens eos. Transilit ergo iste qui cantat quosdam, quos desuper despicit. Videamus quousque transilierit, et quos transilierit, et ubi quamvis quosdam transilierit positus sit, de quo

¹ Matth. xxiv, 13. — ² Vide D. Guillon, tom. xxi, pag. 529-532. — ³ Psal. lxxxiv, 13. — ⁴ Id. lxi, 1.

spiritali quodam et securo loco intueatur ima, non ita respiciens ut cadat, sed ut moveat qui transilivit pigros ut sequantur, et laudet locum quo transiliendo pervenit. Ita enim iste transiliens super aliquid est, ut sub aliquo sit : unde prius nobis insinuare voluit sub quo tutus sit, ut illud quod transilivit ; non sit superbiae, sed proventus.

II. In quodam ergo loco munito positus ait : « Nonne » Deo subjicietur anima mea¹? » Audierat enim : « Qui » se exultat, humiliabitur ; et qui se humiliat, exaltabitur² : » et trepidus ne transiliendo superbiret, non elatus ex his quæ infra essent, sed humilis ex eo qui supra esset ; tanquam minantibus ei ruinam invidis qui eum transilivisse doluerant, respondit : « Nonne Deo subjicietur anima mea. » Quid est quod mihi veluti transilienti quæritis laqueos? Insultatione dejicere me vultis, aut seductione decipere. Numquid ita memini supra quod sum, ut oblitus sim quo sum? « Nonne Deo subjecta erit anima » mea? » Quantumcumque accedam, quantumcumque ascendam, quantumcumque transiliam, sub Deo ero, non contra Deum. Securus ergo transcendo cætera, quando ille me sub se tenet qui est super omnia. « Nonne Deo » subjecta erit anima mea? Ab ipso enim salutare meum. » Etenim ipse est Deus meus et salutaris meus, susceptor » meus, non movebor amplius³. » Scio quis supra me sit, scio quis prætendat misericordiam suam scientibus se, scio sub cujus alarum tegmine sperem : « Non movebor amplius. » Agitis quidem vos, ait quibusdam, transiliens eos ipsos quibus dicit : Agitis quidem vos ut movear, sed non veniat mihi pes superbiae. Ex hoc enim fit quod et in ipso Psalmo sequitur : « Nec manus peccatorum dimoveat me⁴ : » cui consonat : « Non movebor amplius. » Ad illud enim quod ibi dictum est : Nec manus peccato-

¹ Psal. lxi, 2. — ² Matth. xxiii, 12. — ³ Psal. lxi, 3. — ⁴ Id. xxxv, 12.

rùm dimoveat me, respondet hic : « Non movebor amplius. » Ad illud autem quod ibi dictum est : « Non veniat mihi pes superbiae, » respondet hic : « Nonne Deo » subjecta erit anima mea? »

III. Ergo de superiore loco munitus et tutus, cui factus est Dominus refugium¹, cui est ipse Deus in locum munitum, respicit ad eos quos transilivit, et despiciens eos loquitur, tanquam de turri excelsa ; nam et hoc dictum est de eo : « Turris fortitudinis a facie inimici² : » attendit ergo ad eos, et dicit : « Quousque apponitis super hominem? » Insultando ; opprobria jaciendo, insidiando, persequendo, apponitis super hominem onera ; apponitis super hominem quantum potest ferre homo : sed ut ferat homo, sub illo est fecit hominem. « Quousque apponitis » super hominem? » Si ad hominem attenditis : « Interficite omnes. » Ecce apponite, sævite, « Interficite omnes. » Tanquam parieti inclinato et maceriae impulsæ³ : instate, impellite, quasi dejecturi. Et ubi est : Non movebor amplius? Sed quare, Non movebor amplius? Quia ipse est Deus salutaris meus, susceptor meus. Ergo homines potestis apponere onera super hominem : numquid super Deum qui tuetur hominem?

IV. « Interficite omnes. » Quod tantum spatium corporis in uno homine, ubi possit interfici ab omnibus? Sed debemus intelligere personam nostram, personam Ecclesiae nostrae, personam corporis Christi. Unus enim homo cum capite et corpore suo Jesus Christus, salvator corporis et membra corporis ; duo in carne una⁴, et in voce una, et in passione una ; et cum transierit iniquitas, in requie una. Passiones itaque Christi non in solo Christo, imo passiones Christi non nisi in Christo. Si enim Chri-

¹ Psal. lxxxix, 1. — ² Id. lx, 4. — ³ Id. lxi, 4. — ⁴ Gen. ii, 24, et Ephes. v, 31.

stum intelligas caput et corpus, passiones Christi non nisi in Christo : si autem Christum intelligas solum caput, passiones Christi non in solo Christo. Si enim passiones Christi in solo Christo, imo in solo capite; unde dicit quoddam membrum ejus Paulus apostolus : « Ut suppleam » quæ desunt pressurarum Christi in carne mea¹? » Si ergo in membris Christi es, quicumque homo, quisquis hæc audis, quisquis hæc nunc non audis : (sed tamen audis, si in membris Christi es :) quidquid pateris ab eis qui non sunt in membris Christi deerat passionibus Christi. Ideo additur, quia deerat; mensuram imple, non superfundis : tantum pateris quantum ex passionibus tuis inferendum erat universæ passioni Christi, qui passus est in capite nostro, et patitur in membris suis, id est, in nobis ipsis. Ad communem hanc quasi rem publicam nostram quisque pro modulo nostro exolvimus quod debemus, et pro possessione virium nostrarum quasi canonem passionum inferimus. Pariatoria plenaria passionum omnium non erit, nisi cum sæculum finitum fuerit. « Quousque apponitis super hominem? » Quidquid passi sunt Prophetæ a sanguine Abel justi usque ad sanguinem Zachariæ², appositum est super hominem, quia præcesserunt adventum incarnationis Christi quædam membra Christi : sicut in nascente quodam, nondum quidem procedente capite, processit manus³, sed tamen capiti connectebatur et manus. Nolite ergo putare, fratres, omnes justos qui passi sunt persecutionem iniquorum, etiam illos qui venerunt missi ante Domini adventum prænuntiare Domini adventum, non pertinuisse ad membra Christi. Absit ut non pertineat ad membra Christi, qui pertinet ad civitatem quæ regem habet Christum. Illa una est Jerusalem cœlestis, civitas sancta : hæc una civitas unum habet regem.

¹ Coloss. 1, 24. — ² Matth. xxiii, 35. — ³ Gen. xxxviii, 27.

Rex hujus civitatis Christus est : ipse enim ei dicit : « Mater Sion, dicet homo. » Dicit ei : « Mater, sed homo. » Mater enim Sion, dicet homo, et homo factus est in ea, et ipse fundavit eam Altissimus⁴. » Ille ergo rex ejus, qui eam fundavit Altissimus, ipse in ea homo factus est humillimus. Ipse ergo ante adventum incarnationis suæ præmisit quædam membra sua, post quæ prænuntiantia se venturum venit et ipse, connexus eis. Refer ad similitudinem nascentis illius : quia manus ante caput procedens, et cum capite est, et sub capite⁵. De Christo enim dictum est, cum laudaretur excellentia populi primi, et dolerentur fracti rami naturales⁶ : « Quorum adoptio, » inquit, et testamenta et legis constitutio, quorum patres, et ex quibus Christus secundum carnem, qui est super omnia Deus benedictus in sæcula⁷. Ex quibus Christus secundum carnem, tanquam ex Sion, quia homo factus est in ea : quia Christus super omnia Deus benedictus in sæcula, quia ipse fundavit eam Altissimus. Ex quibus Christus secundum carnem, filius David : qui est super omnia Deus benedictus in sæcula, Dominus David⁸. » Tota ergo illa civitas loquitur, a sanguine Abel justi usque ad sanguinem Zachariæ⁶. Inde et deinceps a sanguine Joannis, per sanguinem Apostolorum, per sanguinem Martyrum, per sanguinem fidelium Christi, una civitas loquitur, unus homo dicit : « Quousque apponitis super hominem? Interficite omnes⁷. » Videamus si deletis, videamus si extinguitis, videamus si tollitis de terra nomen ejus, videamus si non populi inania meditamini⁸, dicentes : « Quando morietur, et peribit nomen ejus⁷? Tanquam parieti inclinato, et maceriæ im-

¹ Psal. lxxxvi, 5. — ² Gen. xxxviii, 27. — ³ Rom. xi, 21. — ⁴ Id. ix, 4, 5. — ⁵ Psal. lxxxvi, 5. — ⁶ Matth. xxiii, 35. — ⁷ Psal. ii, 1. — ⁸ Id. xl, 6.

» pulsæ, » incumbite, impellite. Audite supra : « Susceptor meus, non movebor amplius¹ : quia tanquam cumulus arenæ impulsus sum ut caderem, et Dominus » suscepit me². »

V. « Verumtamen honorem meum cogitaverunt repellere³ : » victi dum interficiunt cedentes, sanguine interfectorum multiplicantes fideles, cedentes his et jam non valentes occidere. « Verumtamen honorem meum cogitaverunt repellere. » Modo quia non potest occidi Christianus, agitur ut exhonoretur Christianus. Nunc enim honore Christianorum corda torquentur impiorum : jam Joseph ille spiritualis post venditionem a fratribus, post translationem de patria sua ad gentes, tanquam in Ægyptum⁴, post humiliationem carceris, post factionem falsæ testis, postquam factum est quod de illo dictum est, « Ferrum pertransivit animam ejus⁵ : » jam honorificatus est, jam non est subditus fratribus vendentibus, sed frumenta erogat esurientibus⁶. Victi ejus humilitate et castitate, incorruptione, tentationibus, passionibus, jam eum honoratum vident, et honorem ipsius cogitant repellere. In cogitationibus quippe eorum est illud, « Peccator » videbit, » neque enim non videbit, quando non potest civitas abscondi supra montem constituta⁷. Peccator ergo » videbit, et irascetur, dentibus suis frendet et tabescet⁸. » Latet in corde, et tegitur fronte venenum in sævientibus et indignantibus. Propterea et hic cogitationes eorum dicit, « Honorem, inquit, meum cogitaverunt repellere. » Non enim audent verbis proferré quod cogitant. Optemus illis bona, etiamsi optant mala. « Judica » illos Deus, decident a cogitationibus suis⁹. » Quid enim

¹ Psal. lxi, 3. — ² Id. cxvii, 13. — ³ Id. lxi, 5. — ⁴ Gen. xxxvii, 36, et xxxix, 1, 2, etc. — ⁵ Psal. civ, 18. — ⁶ Gen. xli, 55. — ⁷ Matth. v, 14. — ⁸ Psal. cxi, 10. — ⁹ Id. v, 11.

illis melius, quid utilius, quam ut inde cadant ubi male stant? ut possint ipsi correcti dicere : « Statuisti pedes » meos supra petram¹. »

VI. « Verumtamen cogitaverunt honorem meum repellere. » Omnes contra unum, an unus contra omnes; an omnes contra omnes, an unus contra unum? Interim cum dicit, « Apponitis super hominem tanquam super unum : » et cum dicit, « Interficite omnes, » quasi omnes contra unum : sed tamen et omnes contra omnes, quia et Christiani omnes sed in uno. Quid autem illi diversi errores inimici Christi, omnes tantum dicendi sunt? nonne et unus? Plane audeo et unum dicere : quia una civitas et una civitas, unus populus et unus populus, rex et rex. Quid est, una civitas et una civitas? Babylonia una, Jerusalem una. Quibuslibet aliis etiam mysticis nominibus appelletur, una tamen civitas et una civitas; illa rege diabolo, ista rege Christo. Intendo enim Evangelio quodam loco, et movet me, puto quod et vos. Posteaquam invitati sunt multi ad nuptias boni et mali, et impletæ sunt nuptiæ recumbentium : servi enim missi, ut præceptum erat, invitaverunt et bonos et malos : et ingressus est rex inspicere recumbentes, et invenit hominem non habentem vestem nuptialem, et ait illi quod nostis : « Amice, unde huc venisti, non habens vestem nuptialem? At ille obmutuit : » et jussit ei ligari manus et pedes, et projici eum in tenebras exteriores. Levatus est de convivio, et missus est in pœnas, nescio quis homo in tam magna turba recumbentium. Sed tamen Dominus volens ostendere unum illum hominem, unum corpus esse quod constat ex multis, ubi jussit eum projici foras, et mitti in debitas pœnas, subjecit continuo, « Multi enim sunt vocati, pauci vero » electi² : » Quid est hoc? Convocasti turbas, venit in-

¹ Psal. xxxix, 3. — ² Matth. xxii, 10-14.

gens multitudo, annuntiasti, locutus es, multiplicati sunt super numerum ¹, impletæ sunt nuptiæ recumbentium, projectus est inde solus unus, et dicis, « Multi enim sunt » vocati, pauci vero electi. » Cur non potius, Omnes vocati, multi electi, unus projectus? Si diceret, multi enim sunt vocati, et plures electi, pauci vero reprobi: in paucis forte verisimilius intelligeremus unum illum. Nunc vero dicit quod unus inde projectus est, et subdit, « Multi » enim sunt vocati, pauci vero electi. » Qui sunt electi, nisi qui remanserunt? Projecto uno, electi remanserunt. Quomodo projecto uno de multis pauci electi, nisi quia in illo uno multi? Omnes qui terrena sapiunt, omnes qui felicitatem terrenam Deo præferunt, omnes qui sua quærunt, non quæ Jesu Christi ², ad unam illam civitatem pertinent, quæ dicitur Babylonia mystice, et habet regem diabolum. Omnes autem qui ea quæ sursum sunt sapiunt, qui cœlestia meditantur, qui cum sollicitudine in sæculo vivunt, ne Deum offendant, qui cavent peccare, quos peccantes non pudet confiteri, humiles, mites, sancti, justi, pii, boni, omnes ad unam civitatem pertinent, quæ regem habet Christum. Illa enim in terra quasi major est tempore, non sublimitate, non honore. Civitas illa prior nata, civitas ista posterior nata. Illa enim incœpit a Caïn, hæc ab Abel. Hæc duo corpora sub duobus regibus agentia, ad singulas civitates pertinentia, adversantur sibi usque in finem sæculi, donec fiat ex commixtione separatio, et alii ponantur ad dexteram, alii ad sinistram, dicaturque illis, « Venite benedicti Patris mei, » percipite regnum quod vobis paratum est ab exordio » mundi: » illis autem, « Ite in ignem æternum, qui paratus est diabolo et angelis ejus. » Christus enim hoc dicit, « Venite benedicti Patris mei, percipite regnum

¹ Psal. xxxix, 6. — ² Philip. ii, 21.

» regnum quod vobis paratum est ab initio mundi ¹. » Rex civitatis suæ, victor super omnia. Illis autem ad sinistram constitutis tanquam civitati iniquorum, « Ite, inquit, » in ignem æternum. » Numquid separat ab eis regem? Non. Addidit enim, « Qui paratus est diabolo et angelis ejus. »

VII. Intendite, fratres, intendite, rogo vos. Delectat enim me pauca adhuc loqui vobis de civitate hac dulci. « Gloriosissima enim de te dicta sunt, civitas Dei ². Et si » oblitus fuero tui, Jerusalem, obliviscatur me dextera » mea ³. » Dulcis est enim una patria, et vere una patria, sola patria: præter illam quidquid nobis est, peregrinatio est. Dicam ergo quod agnoscatis, quod approbetis: commemorabo quod nostis; non docebo quod ignoratis. « Non » prius, inquit Apostolus, quod spiritale est, sed quod » animale, postea quod spiritale ⁴. » Ideo civitas illa major ætate, quia prior natus est Caïn, et postea Abel ⁵: sed in his « Major serviet minori ⁶. » Illa major ætate, ista major dignitate. Quare illa major ætate? « Quia non prius » quod spiritale est, sed quod animale. » Quare ista major dignitate? Quia « Major serviet minori. » Ædificavit » autem civitatem Caïn, sic legimus ⁷: antequam esset ulla civitas, in primordio rerum humanarum, ædificavit civitatem Caïn. Procul dubio intelligas jam natos fuisse multos homines ex illis duobus, et ex his quos genuerant, ut posset esse aptus et congruus numerus cui nomen civitatis imponeretur. Ædificavit ergo civitatem Caïn, ubi non erat civitas. Ædificata est et postea Jerusalem, regnum Dei, civitas sancta, civitas Dei; et posita in specie quadam umbræ significantis futura. Intelligite itaque magnum mysterium, et tenete quod prælocutus sum, « Non prius

¹ Matth. xxv, 34-41. — ² Psal. lxxxvi, 3. — ³ Id. cxxxvi, 5. — ⁴ I Cor. xv, 46. — ⁵ Gen. iv, 1, 2. — ⁶ Id. xxv, 23. — ⁷ Id. iv, 17.

» quod spiritale, sed quod animale, postea spiritale : » ideo ergo Caïn prior ædificavit civitatem, et ibi ædificavit ubi nulla erat civitas. Ut vero ædificaretur Jerusalem, non ibi ædificata est ubi non erat civitas, sed erat civitas primo quæ appellabatur Jebus, unde Jebusæi. Ea capta, devicta, subjecta, ædificata est nova civitas tanquam destructa vetere; et appellata Jerusalem, visio pacis, civitas Dei¹. Unusquisque ergo natus ex Adam, nondum pertinet ad Jerusalem : portat enim secum traducem iniquitatis, pœnamque peccati, deputatus morti; et pertinet quodam modo ad veterem quamdam civitatem. Sed si futurus est in populo Dei, destruetur vetus, et ædificabitur novus. Ideo ergo Caïn civitatem ædificavit ubi non erat civitas. A mortalitate enim et a malitia quisque incipit, ut fiat bonus postea. « Sicut enim per inobedientiam » unius hominis, peccatores constituti sunt multi, ita per » obedientiam unius hominis justii constituentur multi². » Et omnes in Adam morimur³: » et unusquisque nostrum ad Adam natus est. Transeat ad Jerusalem, destruetur vetus, et ædificabitur novus. Tanquam devictis Jebusæis, ut ædificetur Jerusalem, dicitur, « Exiite vos veterem » hominem, et induite novum⁴. » Jamque ædificatis in Jerusalem, et gratiæ luce fulgentibus, dicitur, « Fuistis » aliquando tenebræ, nunc autem lux in Domino⁵. » Mala ergo civitas ab initio usque in finem currit, et bona civitas mutatione malorum conditur.

VIII. Et sunt istæ duæ civitates permixtæ interim, in fine separandæ; adversus se invicem confligentes, una pro iniquitate, altera pro justitia; una pro vanitate, altera pro veritate. Et aliquando ipsa commixtio temporalis facit, ut quidam pertinentes ad civitatem Babyloniam,

¹ Josuë xviii, 28. — ² Rom. v, 19. — ³ I Cor. xv, 22. — ⁴ Coloss. iii, 9, 10. — ⁵ Ephes. v, 8.

administrent res pertinentes ad Jerusalem; et rursus quidam pertinentes ad Jerusalem, administrent res pertinentes ad Babyloniam. Difficile aliquid promississe videor. Patientes estote, donec demonstretur exemplis. Omnia enim in veterem populo, sicut scribit Apostolus, « In figura contra » tingebant eis : scripta sunt autem ad correctionem nostram, in quos finis sæculorum obvenit¹. » Respicite ergo populum illum primum positum etiam ad significandum populum posteriorem; et videte ibi quæ dico. Fuerunt reges magni² in Jerusalem : notum est, numerantur, nominantur. Omnes ergo iniqui cives erant Babyloniam, et administrabant res Jerusalem : omnes in finem inde separandi non nisi ad diabolum pertinent. Rursus invenimus cives de Jerusalem administrasse res quasdam pertinentes ad Babyloniam. Nam tres illos pueros victus miraculo Nabuchodonosor regni sui administratores fecit, et constituit eos super satrapas suos; et administrabant res Babyloniam cives de Jerusalem³. Respicite nunc impleri hoc et agi in Ecclesia, et his temporibus. Omnes de quibus dictum est : « Quæ dicunt facite, quæ autem faciunt » facere nolite⁴, cives sunt Babyloniam, administrantes rempublicam civitatis Jerusalem. Si enim nihil administrarent civitatis Jerusalem, unde, « Quæ dicunt facite? » unde, « Super cathedram Moysi sedent? » Rursus si cives sunt ipsius Jerusalem qui regnabunt in æternum cum Christo, unde : « Quæ faciunt facere nolite, » nisi quia et audituri sunt : « Recedite a me omnes qui operamini iniquitatem⁵? » Notum est ergo vobis, cives malæ civitatis administrare quosdam actus bonæ civitatis. Videamus si et nunc cives bonæ civitatis administrent quosdam actus malæ civitatis.

¹ Cor. x, 11. — ² Forte mali. — ³ Dan. iii, 97. — ⁴ Matth. xxiii, 3. — ⁵ Luc. xiii, 17.

Terrena omnis respublica quandoque utique peritura, cujus regnum transiturum est, cum veniet illud regnum de quo oramus: « Veniat regnum tuum¹; » et de quo prædictum est: « Et regni ejus non erit finis²: » terrena ergo respublica habet cives nostros administrantes res ejus. Quam multi enim fideles, quam multi boni et magistratus sunt in civitatibus suis, et judices sunt, et duces sunt, et comites sunt, et reges sunt? Omnes justus et boni, non habentes in corde nisi « Gloriosissima quæ de te dicta sunt » civitas Dei³. » Et quasi angariam faciunt in civitate transitura, et illic a doctoribus civitatis sanctæ jubentur servare fidem præpositis suis, « Sive regi quasi præcel- » lenti, sive ducibus, tanquam ab eo missis ad vindictam » malorum, laudem vero bonorum; » sive servi, ut dominis suis subditi sint⁴, et Christiani paganis, et servet fidem melior deteriori ad tempus serviturus, in æternum dominaturus. Fiunt enim ista donec transeat iniquitas⁵. Jubentur servi ferre dominos iniquos et difficiles: cives Babyloniam jubentur tolerari a civibus Jerusalem, et amplius obsequiorum exhibentibus, quam si cives essent ex ipsa Babylonia, tanquam implentibus: « Qui te angariaverit » mille passus, vade cum illo alia duo⁶. » Hanc totam civitatem dispersam, diffusam, permixtam, alloquitur his verbis, et dicit: « Quousque apponitis super hominem? » Interficite omnes⁷, et qui foris estis tanquam spinæ in sepibus, aut tanquam ligna infructuosa in sylvis, quique intus estis tanquam zizania, vel tanquam palea, omnes quotquot estis, separati, permixti, tolerandi, separandi: « Interficite omnes, tanquam parieti inclinato et maceris » depulsæ. Verumtamen honorem meum cogitaverunt

¹ Matth. vi, 10. — ² Luc. i, 33. — ³ Psal. lxxxvi, 3. — ⁴ I Petr. ii, 13, 14. et 18, et Ephes vi, 5. — ⁵ Psal. lvi, 2. — ⁶ Matth. v, 41. — ⁷ Psal. lxi, 4.

» repellere¹. » Non dixerunt, sed tamen cogitaverunt. « Cogitaverunt repellere honorem meum. »
 « IX. « Cucurri in siti. » Retribuebant enim mala pro bonis². Illi interficiebant, illi repellebant; ego eos sitiebam: illi honorem meum cogitaverunt repellere; ego eos in corpus meum sitiebam trajicere. Bibendo enim quid facimus, nisi humorem foris positum in membra mittimus, et in corpus nostrum ducimus? Hoc fecit Moyses in illo capite vituli³. Caput vituli, magnum sacramentum. Caput enim vituli corpus erat impiorum, in similitudine vituli manducantis fœnum⁴, terrena quærentium: quia « Omnis » caro fœnum⁵. » Erat ergo, ut dixi, corpus impiorum. Iratus Moyses in ignem misit, comminuit, in aqua sparsit, bibendum populo dedit⁶; et ira Prophetæ administratio facta est prophetiæ. Corpus enim illud in ignem mittitur tribulationum, et verbo Dei comminuitur. Paulatim enim desistunt ab unitate corporis ejus. Sicut enim vestimentum, ita per tempus absumitur. Et unusquisque qui fit Christianus, separatur ab illo populo, et quasi a massa comminuitur. Conspirati oderunt; comminuti credunt. Et quid jam evidentius, quam quod in corpus illud civitatis Jerusalem, cujus imago erat populus Israël, per baptismum trajiciendi erant homines? Ideo in aqua sparsum est, ut in potum daretur. Hoc usque in finem sitit iste, currit et sitit. Multos enim bibit, sed nunquam erit sine siti. Inde est enim: « Sitio, mulier, da mihi bibere⁷. » Samaritana illa ad puteum sitientem Dominum sensit, et a sitiente satiata est: sensit prior illa sitientem, ut biberet ille credentem. Et in cruce positus: « Sitio, » dixit⁸, quamvis illi non hoc dederint quod sitiebat. Ipsos enim ille sitiebat: at illi acetum dederunt, non vinum novum,

¹ Psal. lxi, 8. — ² Id. xxxiv, 12. — ³ Exod. xxxii, 20. — ⁴ Psal. cv, 20. — ⁵ Isai xl, 6. — ⁶ Exod. xxxii, 20. — ⁷ Joan. iv, 7. — ⁸ Id. xix, 28. — 9.

quo implentur utres novi¹; sed vinum vetus, sed male vetus. Dicitur enim et acetum vetus, veteres homines de quibus dictum est: « Non enim est illis commutatio²: » ut eversis Jebusæis ædificaretur Jerusalem³.

X. Sic et corpus capitis hujus usque in finem ab initio currit in siti. Et quasi ei diceretur: Quid in siti? quid tibi deest, o corpus Christi, o Ecclesia Christi? In tanto honore, in tanta sublimitate, in tanta celsitudine etiam et in hoc sæculo constituta, quid tibi deest? Impletur de te quod prædictum est: « Adorabunt eum omnes reges terræ, » omnes gentes servient illi⁴. » Quid ergo sitis? quid sitis? tantis populis non satiaris? Quos populos dicis? « Ore » suo benedicebant, et corde suo maledicebant⁵. Multi » vocati, pauci autem electi⁶. » Mulier fluxum sanguinis patiens, vestis ejus fimbriam tetigit, et sanata est: et cum miraretur Dominus tangentem, quod de se senserat exisse virtutem, scilicet ad sanandam mulierem, dixit: « Quis » me tetigit? » Et admirati Discipuli: « Turbæ te com- » primunt, et dicis: Quis me tetigit? » Et ille, « Tetigit » me aliquis⁷. » Tanquam diceret: Una tetigit, turbæ premunt. Qui solemnitatibus Jerusalem implent Ecclesias, solemnitatibus Babylonæ implent theatra: et tamen serviunt, honorant, obsequuntur, non solum ipsi qui portant sacramenta Christi, et oderunt præcepta Christi, verum etiam illi qui nec sacramenta ipsa portant, pagani licet sint, Judæi licet sint, honorant, laudant, prædicant; sed, » Ore suo benedicebant. » Non attendo ad os, novit ille qui me instruxit: « Corde suo maledicebant. » Ibi maledicebant, ubi honorem meum cogitaverunt repellere.

XI. Quid tu, o Idithun, corpus Christi, transiliens eos? quid tu inter hæc omnia? quid tu? deficies? non perse-

¹ Matth. ix, 17. — ² Psal. lvi, 20. — ³ 2 Reg. v, 6. — ⁴ Psal. lxxi, 11. — ⁵ Id. lxi, 5. — ⁶ Matth. xxii, 14. — ⁷ Marc. v, 25-31.

verabis usque in finem? Non audies: « Qui perseveraverit » usque in finem, hic salvus erit; quamvis quoniam abun- » dat iniquitas, refrigescet charitas multorum¹? » Et ubi est quod transilisti eos? ubi est quod conversatio tua in cœlis est²? Illi autem inhærent terrenis, tanquam terrigenæ sapiunt terram, et sunt terra serpentis cibus. Quid tu inter hæc? Verumtamen quamvis hæc faciant, quamvis hæc cogitent, quamvis impellant, quamvis quasi inclinato instent, quamvis jam erectum sentiant, et honorem meum repellere cogitent, quamvis ore suo benedicant et corde suo maledicant, quamvis insidientur ubi possunt, calumnientur ubi possunt: « Verumtamen Deo subjicietur » anima mea³. » Et quis tanta toleret, vel aperta bella, vel occultas insidias? Quis tanta toleret inter apertos hostes, inter falsos fratres? quis tanta toleret? numquid homo? et si homo, numquid a se ipso homo? Non sic transilivi ut extollar, et cadam: « Deo subjicietur anima mea: » quoniam ab ipso est patientia mea. » Quæ patientia inter tanta scandala, nisi quia si id quod non videmus speramus, per patientiam expectamus⁴? Venit dolor meus, veniet et requies mea: venit tribulatio mea, veniet et purgatio mea. Numquidnam lucet aurum in fornace aurificis? In monili lucebit, in ornamento lucebit: patiat tamen fornacem, ut purgatum a sordibus veniat ad lucem. Fornax ista, ibi palea, ibi aurum, ibi ignis, ad hanc flat aurifex: in fornace ardet palea, et purgatur aurum: illa in cinerem vertitur, a sordibus illud exuitur. Fornax mundus, palea iniqui, aurum justus, ignis tribulatio, aurifex Deus: quod vult ergo aurifex, facio; ubi me ponit artifex, tolero: jubeor ego tolerare, novit ille purgare. Ardeat licet palea ad incendendum me, et quasi consumendum me:

¹ Matth. x, 22, et xxiv, 16. — ² Philip. iii, 20. — ³ Psal. lxi, 6. — ⁴ Rom. viii, 25.